

# ברכות כג

משה שווערד

## 1. רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף יד עמוד א

וכתב רבינו האי ז"ל שאם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ואע"ג דאמרינן בהלל ובמגילה (בר"ה דף לד) אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר למקום שפסק שאני תפלה דחמירא טפי שאפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבנו אבל רבני צרפת ז"ל אין חולקין ביניהם ואומרים דאפי' בתפלה אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר למקום שפסק וטעם האומר אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ומ"ס [דחזור] למקום שפסק אמר רב אשי האי שהה לא שהה מבעי ליה אלא דכולי עלמא שהה חוזר לראש והכא במאי עסקינן דלא שהה ואומר מדאמרינן שהה כדי לגמור את כולה כ"ע מודו דחוזר לראש ולא נחלקו אלא בשלא שהה כדי לגמור את כולה ורבני צרפת ז"ל אומרים שאין מכאן ראייה שאין אנו למדין משני לשונות כשהתלמוד מביא האחד ומניח האחר אלא כשהיה יכול לומר גם את השני דכיון שהיה יכול לאומרו ומניחו ואומר האחר משמע שזה הלכה והאחר אינה הלכה אבל בכאן לא היה לו לומר דכ"ע שהה כדי לגמור את כולה חוזר למקום שפסק משום דכיון דאפילו בדלא שהה איכא מאן דסבר דגברא דחוי הוא וחוזר לראש היאך היה יכול לומר לדעת זה כשהיה חוזר למקום שפסק הלכך אין מכאן ראייה שהתלמוד סובר דאם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש:

## 2. ספר שפתי חכמים

פסח: שמור נקיין נטעה סלחה עומד נתפלה. פי' דלית' במקובלים כסאין הנוף נקי, יש כח נסיה להרע לו נמאטטות זרות כשנחפלה. וחינו דלית' (לעיל ט"ו ע"א) הדולה נקבל עליו עמי' סלחה ייפנה ייסייל וכו' ייטפלה (מעון הנרכות): אבל ציחכ ערלי חולץ ונפנה לאלתה. וסא דלא

## 3. מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף כג עמוד א

מ"ד שמור רגלך כו'. לכאורה לפי פשטיה יש לפרש קרוב להיפך זה וע"ד שאמר שמואל לשאול החפץ לה' בעולות ובזבחים כשמוע בקול ה' וה"פ שמור רגלך מליך בהבאת חטאות ואשמות לבית אלקים וקרוב לשמוע מלבא לידי חטא מתת הכסילים זבח שחוטאין ומביאין קרבן וכה"ג פירש"י בספר קהלת ויש ליישב דסיפא דקרא כי אינם יודעים לעשות רע אינו מתפרש יפה לפי זה דהא כיון שמביאין קרבן על חטאם ה"ז יודעין בחטאם וע"כ פירשו וקרוב לשמוע ידיע להביא קרבן על חטאיו ועושה תשובה **אבל הכסיל גם כשמביא קרבן אינו מבחין בין טוב לרע ואינו מביא קרבן חטאת לעשות תשובה אבל מביא זבח שאינו זה קרבן על חטאו ולכך נקט זבח לגבי כסילים שאינו יודע אם חייב להביא קרבן חטאת או אשם** וק"ל:

## 4. ספר בניהו בן יהודע על ברכות דף כג/א

ואינם יודעים אם על טובה הם מביאים או על רעה הם מביאים. פשט המאמר תמוה, ונראה לי בס"ד דאמרו רבותינו ז"ל תשובה מאהבה עושה זדונות כזכיות, ותשובה מיראה עושה הזדונות כשגגות, וכתבו המפרשים ז"ל שהעושה תשובה פנימית, דהיינו לבו נשבר כראוי עושה העונות כזכיות, אבל תשובה חיצונית שאין בה שברון לב כראוי עושה העונות כשגגות, וכתבו עוד, טעם הקרבן שהאדם מביא עם התשובה, היינו כדי שעל ידי הקרבן יעשה האדם תשובה פנימית בשברון לב כראוי, בחושבו שכל מה שנעשה בקרבן משחיטה עד זריקה, ראוי מן הדין לעשות בו בעצמו, אלא שהקב"ה חס עליו וצוה שיביא בהמה במקומו ועל ידי כן בודאי יהיה לו שברון לב, ואז תשובה זו מעליא לעשות הזדונות זכיות, מה שאין כן אם האדם יביא קרבן ולא יחשוב כן, אלא יביאנו בתורת דורון בלבד, שחושב שהוא מרצה בו להקב"ה לפטרו מעונש עונותיו בעבור דורון זה, הנה בודאי אינו עושה תשובה פנימית בשברון לב אלא חיצונית, ואם כן העונות שלו יהיה כשגגות דוקא, וזה שאמר אינם יודעים אם הקרבן הזה מביאים על הטובה, רצונו לומר כדי שישגו על ידו טובה שיהיו העונות זכיות, על ידי שחושבין מעשה הקרבן על עצמם ויהיה להם שברון לב, או אם על העדר הרעה הם מביאין, דהיינו שמביאין אותו בתורת דורון, שיתרצה הקב"ה בו לפטרם מן עונש העונות, שבזה אין משיגים טובה להפוך העונות זכיות, אלא ישארו כשגגות, ולנה אמר הקב"ה בין רע לטוב אינם מבחינים, פירוש אין מבחינים מה הפרש בין אם יביא האדם הקרבן בתורת דורון, שהוא רק בשביל העדר הרעה, ובין אם יביאנו כדי לעורר שברון לבבו, שבזה ישיג טובה להפוך העונות לזכיות, האם אלו הם יזכו להביא קרבן לפני בתמיה, כי מה דורון זה נחשב להביא לפני, וכי זה הוא כבודי חס וחלילה, להביא לי בהמה לדורון:

**5. שערים מצויינים בהלכה**

דף כג. לא שנו אלא בית הכסא קבוע. פרש"י שיש בו צואה. ומבואר מזה דבתי כסאות שבזמנינו שמיד אחרי עשיית צרכיו נשטפת, ולא נשאר כלום, וגם החדר מיוחד ג"כ לשאר דברים, אין לו דין בית הכסא, וכ"כ כמה פוסקים, ע"י מה שהארכנו בשמ"ב (ח"א סי' ב סק"ו). והא דאמרינן

**6. תוספות הרא"ש מסכת ברכות דף כג עמוד א**

מהו שיכנס אדם בתפיליו לבית הכסא קבוע להשתין מים. אע"ג דתניא לקמן הנכנס לבית הכסא חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ונכנס לאו משום הכניסה צריך לחלוץ אלא משום שרוצה לעשות צרכיו.

**7. תוספות הרא"ש מסכת ברכות דף כג עמוד א**

חיישינן שמא יפנה בהם. ודוקא בבה"כ קבוע אסור להשתין דחיישינן שמא יפנה בהם אבל במקום שאינו קבוע מותר להשתין בהם ולא חיישינן שמא יפנה בהן.

**8. ספר שפתי חכמים**

דאיכ' מחילה: **רבינא** שרי וכו' אהו שיילו לרנא וכו'. רבינא דהכא, אין זה רבינא קמנו' שחא כלל ה"ס, דהא אהו שיילו לרנא, ורבינא קמנו' שחא ה"ס ה"ס של ר' אשי, כולד ציוס שנת רנא, וכעין זה בתוס' סולין מ"ח ע"א ד"ה אמר עיי"ש: **אתן** שיילי לרנא וכו'. אסתגר דרבינא וכו'

**9. שערים מצויינים בהלכה**

עלה לראש הגג ונפל ומת. מהא דנקט הלשון "ונפל" ולא "והפיל", משמע דלא איבד עצמו לדעת ח"ו, אלא משום שהזונה העלתה שקר עליו כדאיתא כאן, עלה על הגג לצורך אויר, כדי להניח דעתו, ומתוך עומק מחשבותיו לא הרגיש בהילוכו שהוא על שפת הגג. וע"י בדברינו במס' כתובות (קג: ד"ה סליק).

**10. ספר שפתי חכמים**

אלא ה"ס תוס' וקאמר דאף ינא לידי חסד ורויק: **ומעשה** בתלמיד אחד וכו'. **ואפשר** שנענש על שנער על דניה, **(וכעין לעיל י"ב ע"ב)** אמרו לו כ"י ה"ס לת"כ **נענחך** שנכרת על דניה עיי"ש: **ראו** מה נתן לי פלוני

**11. ספר שפתי חכמים**

כ"י ה"ס לת"כ **נענחך** שנכרת על דניה עיי"ש: **ראו** מה נתן לי פלוני נשכרי. **מס תנר** שדאחה נשעה בנתן אהו תלמיד ל"ס התפילין, **מ"כ** ה"ס מ"כ אהו, וקראתו נ"ס, **וה"י** ר"י עמדין כ' שהיה שמו כתוב על הנדבך, ועוד **סס עניינים**: **התקינו** שיהא אומץ נגדו ונידו ונכנס. פי' ולא

**12. תוספות ברכות דף כג/א**

שהרי פכין קטנים מצילין באהל המת - ועל כרחך מטעם אויר הוא דאי לית בהו אויר כלל לא היו מצילין דהוי כמו אוכלין שגבלן בטיט שמקבלין טומאה באהל המת:

### 13. ספר מגדים חדשים

בבלי שאינו בליין אפילו פחות מטפח. לכאורה מוכח מכאן שאפשר לעשות תפילין קטנים מאצבעיים על אצבעיים, ודלא כהשימושא רבא המוצא בטור או"ח (סימן לב) דתפילין שיעורן אצבעיים על אצבעיים. וזכרנו לפי מה שביאר בשו"ת דברי יואל או"ח (סימן ד' אות ט'), דאצבעיים על אצבעיים הוא לבד מן המעברתא, ושני תפילין הם יותר מחמש אצבעות ע"ש. דא"כ איך אפשר להכניסן בכלי שחללו פחות מטפח, ואם כי יש לדחות שמניח תפילה של ראש בכלי נפרד ושל יד בכלי נפרד, מ"מ פשטות הענין נראה כן.

### 14. ספר מגדים חדשים

בי הוה אולינן בתרייה דר' יוחנן בו' כי הוה נקמ ספרא דאגדתא בו' כי הוה נקיט תפילין בו'. בגיטין (ס' א) איתא, ר' יוחנן ור"ש בן לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבתא. וכתב בהגהות הריעב"ץ ז"ל שם [בהגהות החדשות הלשון מתוקן יותר], נ"ל ספר שהיו כתובים בו סמרי תורה של חכמת האמת, כגון ספר הזוהר, ומה שאנו קורין קבלה. וזימות החול לא היו מעיינין אלא בדינין והלכות לדעת מה יעשה ישראל, ובשבת לא היו עוסקין בהן אידי דתקיפי למיגמרינהו, והיו מעיינין בשבת בדברי אגדה שמושכת את הלב, וקדושת היום מסייע להבין ולהשכיל בחכמה הנעלמה ע"ש. וכ"כ בסידורו (בית המדרש בית נד' אות ז'), ששבת יכנס לפרדס חכמת האמת ויטייל בו שעונג הוא לו ודאי ע"ש. ועפ"י דבריו יש לפרש בדברי הגמ' כאן, כי הוה נקיט ספרא דאגדתא, היינו בשבת. וכי הוה נקיט תפילין, היינו זימות החול. וע"ע מה שכתבנו לעיל (י' א) בד"ה והוה מסדר אגדתא בו'.

ובש"ב הריעב"ץ ז"ל דספרא דאגדתא דהוה מעיינא ביה ר"י ור"ל בשבת, דהוא ספר של סמרי תורה וחכמת האמת, וזימות החול היו עוסקים בדינין והלכות. הוא סיימתא למה שמוצא בספרים בשם האריז"ל, שנחול יש ללמוד הלכה ובשבת קבלה. וכמש"כ הרחיד"א ז"ל בספר מדבר קדמות (מערי' ק' אות יא) בשם גורי האריז"ל, ששבת יש ללמוד קבלה, והרמז

השתחוו לה' בהדרת קודש ר"ח קבלה, ונחול הלכה כי צמומור הנאמר בחול הריעו לה' כל הארץ ר"ח הלכה ע"ש. וכ"כ עוד ביוסף מהלות על תהלים (מזמור כט ומזמור נד). וכן הביא מהרש"פ ז"ל בספר כף החיים (סימן כט אות א') ע"ש. ובספר תולדות יעקב יוסף (פ' ברהר) כתב, בשבת ימי החול יש ללמוד צנגלה שנקרא תורת אדם, ובשבת יש ללמוד קבלה שנקרא תורת ה' ע"ש. ועיין בספר אגרא דפרקא (אות קפה), שכתב שיש לת"ח ללמוד בשבת השיעורין כסדרן שכל יום מקרא משנה גמרא וקבלה וכיוצא ע"ש. ולא הזכיר ששבת יש עדיפות ללמוד קבלה. ומקור הדבר מה שכתבו בשם האריז"ל, הוא בפע"ח (שער השבת פכ"א) שכתב, טוב ללמוד בשבת קבלה כמו שהיו נוהגין הקדמונים בו, וזה רמז בפסוק השתחוו לה' בהדרת קודש ר"ח קבלה ע"ש. והוצא בכף החיים (סימן שז ס"ק קכ). ואפשר מש"כ כמו שהיו נוהגין הקדמונים, הכוונה לר' יוחנן וריש לקיש דהוה מעיינא בספרא דאגדתא בשבתא, והכוונה לספרי קבלה וכמש"כ הריעב"ץ. וע"ע שו"ת הרדב"ז ח"ד (סימן אלף שג), וביין הרקם להישמח משה ז"ל (ב"ב דף יב).

### 15. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות דף לז/ב

אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא היגע תלמודו בבית הכנסת לא במהרה הוא משכח אמר רבי יוחנן ענתנייתא ברית כרותה היא היגע בתלמודו בצנעה לא במהרה הוא משכח מה טעם ואת צנועים חכמה אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא הלמד אגדה מתוך הספר לא במהרה הוא משכח

### 16. רבינו יונה על הרי"ף ברכות דף יד/ב

הואיל ושרי רבנן לא נטרה. כלומר לא אטריח להתלמידים שישמרו אותם ויש ספרים שגורסין (ג) אותו לנטרן [1] כלומר ישמרו אותו מן המזיקין [2] ויש מפרשים אשמור אותם אני בעצמי:

### 17. שו"ע אורח חיים - סימן צו - שימנע כל הטרדות כדי שיכוין:

(א) כשהוא מתפלל, לא יאחז בידו תפילין ולא ספר מכתבי הקודש ולא קערה מלאה ולא סכין ומעות וככר, מפני שלבו עליהם שלא יפלו ויטרד ותתבטל כוונתו. ולולב בזמנו, מותר לאחז ביד, כיון שהאחיזה בידו היא מצוה אינו נטרד בשבילו:

(ב) מותר לאחז מחזור תפלות בידו בשעה שמתפלל, הואיל ותופס לצורך תפלה עצמה לא טריד, דומיא דלולב דמשום דלקיחתו מצוה לא טריד: הגה - ומ"מ אם לא היה בידו קודם שהתחיל, לא יחזור אחריו בתפלה ליטלו, אלא אם כן היה במקום מיוחד שהוא מוכן, אז מותר ליטלו אפילו בתוך התפלה, כדי להתפלל מתוכו:

### 18. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת ברכות דף כג עמוד ב

ביאור השיטות והלכה למעשה, בענין החזקת ס"ת סכין וכו' והמסתעף לענין עשיית מלאכה בזמן תפילה וברכות "לא יאחז אדם תפילין בידו וס"ת בזרועו ויתפלל". [1] לפום ריהטא נראה, שאיירי הכא בתפילת שמו"ע, [2] אמנם הפמ"ג (במשב"ז סי' צו סעי' א) כתב שה"ה בשעת ק"ש ופסוקי דזימרא שאסרו משום שמפריע לכוונתו.

ובפרקין דלעיל (טז א) מצינו שהתירו לאומנין להתעסק במלאכה אף בשעת ברכה, [ו"א אף במלאכת עצמו כן]. ובהא ודאי נראה שלא יכוין בברכתו אלא יותר יתעסק בעשיית המלאכה, ולפי"ז צ"ע במה שכתב הט"ז לאסור נמי שלא בזמן תפילת שמו"ע. ונראה שיש לומר, שדווקא שלגבי אומנים יש היתר מיוחד משום ביטול מלאכה, אך בלא"ה אסור אפי' להחזיק חפץ בידו משום שמפריעו מכוונתו.

ולפי"ז ניחא נמי מה שכתב הט"ז (סי' קצב ס"ק מ"ח) לאסור עשיית כל פעולה בשעת ברכה משום "והתהלכתם עמי בקרי". ובמשנ"ב (סי' סג) תמה על דבריו ממה שמצינו שהאומנים יכולים להמשיך ולעסוק במלאכתם בשעת ברכה. ולפי מה שביארנו שגם באומנים כל היתרם הוא משום בטול מלאכה ניחא, דלק"מ על הט"ז, משום דאי לאו האי טעמא דביטול מלאכה אף האומנים אסורים בעשיית כל פעולה, ובמקום ביטול מלאכה אף הט"ז יודה דשרי לעשות מלאכה בשעת ברכה.

וביותר מצינו בט"ז (סי' צו סק"א) שהקשה איך אוהזים ס"ת בזמן אמירת תפילת "יקום פורקן", ולא חששו למה שאמרו הכא, ומוכח שהט"ז למד הסוגיא דאיירי בכל תפילה ולא דוקא בזמן אמירת שמו"ע. וע"ש שתירץ, שכיון שעושים זאת כדי שתתקבל התפילה שרי, וכה"ג מצינו בפרק לולב הגזול (סוכה מא ב) שהקשו איך אנשי ירושלים החזיקו בד' מינים כל היום ואפי' בשעת תפילה וק"ש, ומשני שכיון שאיכא מצוה לא טריד, כיון שאיכא חיבוב המצוה.

ובביאור מה שאמרו בסוכה, ע"ש בריטב"א שכתב שכיון שאיכא מצוה אינו מפנה ליבו לבטלה, כי אפשר שחיבוב מצוה זו יתנו ויזכירונו לכיון יותר בתפילתו, ואפשר להוסיף על דבריו ממה שאמרו באבות "ששכר מצוה מצוה" ולכך המצוה תוסיף לו כוונה בתפילה ע"י שיייעוהו משמים לכך.

ועיין מש"כ הב"ח (בסוף סי' צו) שבמקום שאוחז בידו דבר שאיכא בה טירדא שלא יפול, [1] צריך לחזור ולהתפלל, וד"ז הוא חידוש גדול. [2] ורוב האחרונים פליגי וסברו שאין חוזר ומתפלל.

והלכה למעשה נראה, שאשה אסור לה לאחוז התינוק סתם בשעה שהיא מתפללת שהרי צריכה היא לשמור שלא יפול, ודעתה ע"ז. וודאי לא גרע מס"ת וכו'. ואשה שעסוקה בעבודות הבית בשעת תפילה, יש לה היתר של אומנין שהתירו לעשות מלאכה בשעת תפילה וק"ש (מלבד תפילת ש"ע ופסוק ראשון של שמע). והיתר זה הוא גם לגבי הנקה בשעת פסוקי דזמרא או ק"ש וברכותיה כנ"ל לגבי שאר עבודות הבית. ובשאר ספרים שאינם ס"ת הכל תלוי באדם אם דבר זה מטרוד.

### 19. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת ברכות דף כג עמוד ב

היסח הדעת מותר בתפילין, ולא אסרו אלא במקום שיכול לבוא לקלות ראש

"חולץ תפילין". וברש"י פי' שהוא משום שמא ישתכר ויתגנה בתפילין, חזינן שאי לאו האי טעמא שרי ליה לאכול בשעה שלבוש בתפילין. ולכך במקום שאינו אוכל סעודת קבע ודאי יכול לאכול בזמן שעטור הוא בתפילין, ואע"פ שמסיח דעתו עי"ז מן התפילין אין בכך כלום, שהרי אפי' שינה בתפילין לא אסרו מצד היסח דעת, אלא משום גזירה שמא יפיח בהם, וכל הקפידא של היסח הדעת הוא משום קלות ראש. וכן איתא בהנהגות חת"ס שהיה שותה הקפה עם תפילין אך יי"ש פשיטא שאסור לשתות עם תפילין.

### 20. מהר"ץ חיות מסכת ברכות דף כג עמוד ב

גמרא אע"ג דתני תיובתא דשמואל הלכה כמותו. נ"ב ע' רשב"ם (ב"ב נ"ג ע"ב) דהביא היכא דאמרינן תיובתא פעם אחת יוכל להיות הלכה כמותו והיכא דאמרינן תיובתא דפלוני תיובתא אין הלכה כמותו בשום פעם ע"ש. וכאן אמרינן בלשון תיובתא דשמואל תיובתא ומ"מ הלכה כמותו? ואפשר דוקא הפוסקים לא יוכלו לפסוק כוותיה היכי דאיפרוך בגמרא אבל הגמרא עצמה יכולה לפסוק כמותו אע"ג דאיפרוך ועיין לקמן כ"ד ע"א דאמר רב אשי על זה אטו בחדא מחתא וכו' היכא דאתמר אתמר:

### 21. ספר שפתי חכמים

על דנרין טכ' נס' ודוק: אע"ג דחני' תיובת' דשמואל. פי' אע"ג דחני' דריית' דתיובת' ממנה לשמואל, אפי' הלכה כותי' דשמואל. והטעם מסוס דיש כח להאמורא נסגס סנריית', כסידוע סנריית' ומסגס אוחס, אכל אס האמור' אומר דבר עקברי' דנפטי', ונמלא דריית' דלא כותי' קמתינן סנריית', דליבו היה יודע האמור' סנריית', לא סוס פליג עלה (רל"ט דפרקין סי' ל"ח). ויש מן האמוראים שכתבו ללמוד תכאן היכא דאיכ' סנרא, כמותו סאמורא דאיתוסג, ענדינן כותי', ולא אסנתינן דתיובת' (עי' דהג"י דללאל ז"ל). ועיין רשב"ם (נצי"ב נ"ג ע"ב) היכי דאמרינן דתיובת' פעם אחת, יוכל להיות שסלכה כמותו, והיכא דאמרינן דתיובת' דפלוני דתיובתא אין הלכה כמותו, וכאן אמר ד' פעמים תיובת' ואפי' מסיק הלכה כשמואל, ואפשר דוקא הפוסקי' לא יפקדו כמיד סנאמר עליו ד' פעמים תיובתא, אכל סנאר' פוסק כותי' (אמרוניס):

### 22. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת ברכות דף כג עמוד ב

"אע"ג דתניא תיובתא דשמואל הלכתה כוותיה". ובת"י כתב, שאע"ג שאין דרך אמוראים לחלוק על הברייתא היינו דוקא לגבי עיקר הדבר אבל הכא שאיירי בדבר שהוא בדקדוק המצוות ניתן לפסוק כאמורא. והדברים צריכים ביאור טפי ונראה לפרש, שהנה ביארו הטעם שכל דלנטורי טפי עדיף, ופרש"י שבא לשומרם מן העכברים והגנבים. והביאור בכך ביארנו לעיל, כג. לגבי כיון שהותרה הותרה לגבי כניסה לביה"כ עם תפילין, שהטעם כאן הוא משום שאי"ז היתר בזיון לתפילין, אלא אדרבה הוי הצלה מביזויים.

ולפי"ז קאמר רבא שמטעם שכל דלנטורי עדיף" לא פליג שמואל על הברייתא, משום שברייתא לא איירי בכה"ג שיש בזיון גדול לתפילין, וע"ז קאמר רבא שאחר שידענו טעם זה, תו ליכא תיובתא מברייתא.

## TEFILLIN IN LUGGAGE AIRPORT BATHROOM

February 26th, 2019 202

### Question:

Hi, I travel a lot for work and have no one to watch my carry-on luggage when I go to the bathroom. Am I allowed to bring luggage in with me? Tefillin is in plastic carry bag and 2nd layer covering of luggage. Don't recall were I read it, that if covered by 2 layers it is permissible is that correct? Or for that matter any Torah books.

### Answer:

This is a very common occurrence when traveling. You are allowed to bring your luggage into the bathroom with you, because the tefillin are inside a double covering, (the tefillin bag and the luggage). Nevertheless, if it is easy and safe for you to give it to someone to watch for you it is preferred not to bring them into the bathroom.

### 1. שו"ע אורח חיים - סימן צב

(א) היה צריך לנקביו, אל יתפלל, ואם התפלל תפלתו תועבה וצריך לחזור ולהתפלל; וה"מ שאינו יכול לעמוד עצמו שיעור הילוך פרסה, אבל אם יכול להעמיד עצמו שיעור פרסה יצא בדיעבד, אבל לכתחלה לא יתפלל עד שיבדוק עצמו תחלה יפה: הגה - וכל הנצרך לנקביו אסור אפי' בדברי תורה, כל זמן שגופו משוקץ מן הנקבים (הגהות מיימוני פ"ד מהל' תפלה):

### 2. משנה ברורה סימן צב

(א) אל יתפלל - דכתיב הכון לקראת אלקיך ישראל וכתיב שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלקים ואחז"ל אמר הקב"ה שמור נקביך בשעה שאתה עומד בתפלה לפני:

(ב) וצריך - י"א [א] דדוקא לגדולים אבל לקטנים בדיעבד אין צריך לחזור ולהתפלל [ב] ויש חולקין:

(ג) הילוך פרסה - הוא ד' מילין שהוא שיעור שעה וחומש:

(ד) יכול להעמיד - ר"ל מעת התחלת התפלה היה בו כח לשהות שיעור זה. ומשמע אפי' אם אח"כ תיכף אחר התפלה הלך ועשה צרכיו והיה בתוך שיעור הזה יצא בדיעבד:

(ה) אבל לכתחלה - ר"ל אפילו יכול לעצור בעצמו יותר מפרסה כיון שהוא מרגיש בעצמו קצת שצריך לנקביו. ואפילו אם עי"ז שינקה את עצמו לא יהיה יוכל להתפלל עם הצבור אפ"ה טוב יותר להתפלל ביחידי בגוף נקי אמנם אם רואה שעי"ז שיבדוק יעבור זמן תפלה לגמרי הסכים המ"א ושאר האחרונים שמותר להתפלל אם הוא משער בעצמו שיוכל לעצור שיעור שעה וחומש:

(ו) אפילו בד"ת - וכ"ש בק"ש ושאר ברכות. ובדיעבד משמע מדברי הפמ"ג דאין צריך לחזור ולקרוא וכ"כ הרמב"ן במלחמות:

(ז) שגופו משוקץ - אפילו אם אינו מתאוה כ"כ שיהא בו משום בל תשקצו כיון שאינו יכול לעמוד עצמו עד פרסה [ו] ובפרסה מותר אפילו בק"ש והשע"ת לעיל בסימן ו' סק"ד מחמיר בזה ואם הוא מלמד תורה לרבים

**או דורש ובאמצע נצטרך לנקביו אפילו גדולים מותר לו לשהות עצמו דבל תשקצו הוא רק איסורא דרבנן ומפני כבוד הבריות נדחה:**

**3. שו"ע אורח חיים - סימן צב**

(ב) אם באמצע תפלתו נתעורר לו תאוה יעמיד עצמו עד שיגמור, ולא יפסיק; ואם בשעת ק"ש וברכותיה נתעורר, בין לקטנים בין לגדולים, קורא כדרכו: הגה - ודוקא שאינו מתאוה כל כך דאית ביה משום בל תשקצו, אבל בלא הכי, יותר טוב להפסיק (תשובת הרשב"א סימן קל"א פסק דמותר, ותרומת הדשן סי' ט"ז פסק דאסור, וצריך לחלק כך), ואם רצה להרחיק ולהטיל מים, עושה:

(ד) צריך לרחוץ ידיו במים, אם יש לו; ואם אין לו, צריך לחזור אחריהם עד פרסה. והני מילי כשהוא הולך בדרך והמים נמצאים לפניו, אבל אם צריך לחזור לאחוריו למקום מים עד מיל, חוזר; יותר ממיל, אינו חוזר. ואם מתירא שיעבור זמן התפלה, ינקה ידיו בצרור או בעפר או בכל מידי דמנקי (ועיין לקמן סי' רל"ג):

(ה) רחץ ידיו שחרית והסיח דעתו, צריכים נטילה לתפלה, אם יש לו מים, אע"פ שאינו יודע להם שום לכלוך, ולא יברך; ואם אין לו מים מזומנים, אין צריך לחזור וליטול: הגה - ואפי' היו ידיו מלוכלכות ונוטלן לתפלה, אינו מברך וכדלעיל סי' ו':

**4. משנה ברורה סימן צב**

(ח) באמצע - ר"ל שקודם התפלה בדק עצמו או שלא היה צריך לנקביו כלל לכך אע"פ שאח"כ נתעורר אפילו לגדולים אינו רשאי להפסיק באמצע. ופשוט דלאחר שסיים שמ"ע אסור לו להעמיד עצמו עוד ולאמור קדושה כי זהו ענין אחר וכעין דאיתא לעיל בסימן נ"ה ס"ג בהג"ה עי"ש ואם יכול להעמיד עצמו עד פרסה עי' לעיל סק"ז:

(ט) בשעת ק"ש - ר"ל אף דבק"ש וברכותיה הוא יכול לילך ממקום זה למקום אחר לפנות שם או להטיל מים וכמו שמסיים בסוף הסעיף אפי"ה אם הוא רוצה הוא יכול לקרות כדרכו ואין צריך להפסיק כיון דמקודם בדק את עצמו ועיין בביאור הלכה דביארנו דאין מותר רק עד שמ"ע אבל שמ"ע דהוא ענין אחר אסור לו לאמור כיון דהוא צריך לנקביו ע"כ יראה להפסיק עכ"פ בברכת אמת ויציב ולצאת לנקביו כדי שיהיה יוכל אח"כ לסמוך גאולה לתפלה ויותר טוב אם יכול לצאת בין הפרקים. וכן אם נתעורר לו תאוה קודם שהתחיל הברכות ק"ש נראה דאסור לו לאמר שוב הברכות ק"ש קודם שיבדוק את עצמו וא"כ לפי מה שמבואר לעיל בסוף סימן נ"ד דברכו שייך לברכת ק"ש ואחר ברכו נחשב כאמצע פרק של יוצר אור אם נתעורר לו תאוה בסוף פסד"ז אסור לו לאמר ברכו דהוא ענין אחר אם לא שיכול להעמיד עצמו עד פרסה יש לסמוך להקל וכו"ל בסק"ז:

(י) שאינו מתאוה - ר"ל שאינו נדחק להוצאת הנקבים אלא בהתעוררות בעלמא [א"ר בסי' ג']:

(יא) אבל בלא"ה - ר"ל אף שיוכל להעמיד עצמו עד שיגמור מ"מ יותר טוב שיפסיק בין לגדולים ובין לקטנים משום איסור בל תשקצו וקאי ארישא גם אתפלה ועיין במ"א שמאריך בדין זה ומסיק דבצבור אף תרומת הדשן מודה להרשב"א דאין להפסיק באמצע התפלה מפני כבוד הבריות ואפילו ביחוד יש לסמוך ג"כ אהרשב"א דלא יפסיק וכ"כ בח"א דאסור להפסיק ובדרך החיים כתב דאם יש בו משום בל תשקצו יכול להפסיק ועכ"פ גם לדידה אין עליו חיוב להפסיק כיון שיכול לעצור עצמו עד שיגמור התפלה. ואם א"א לו לעמוד עד שיגמור שמ"ע מותר לו לצאת ולפנות באמצע רק שלא יפסיק בדבור [ח"א] ומשמע מזה דאח"כ לא יצטרך לחזור לראש כיון שקודם התפלה לא היה צריך לנקביו. והוא שלא ישהה ע"י היציאה כדי לגמור כל התפלה:

(יב) ואם רצה - אק"ש דלעיל מיניה קאי דתלוי ברצונו דאלו בתפלה אין רשאי לזוז ממקומו עד שיגמור [פמ"ג]:

(יג) לרחוץ - הטעם ע"ז עיין לעיל בריש סי' ד' במ"ב. וגם לתפלת מנחה וערבית צריך נטילה וכדלקמן ברל"ג ס"ב. ודעת הרמב"ם דהיכא דצריך ליטול ידיו ולא נטל וגם לא נקה אותן בצרור אפי' בדיעבד אין תפלתו תפלה וצ"ע לדינא [פמ"ג] ועיין בביאור הלכה שביארנו דאין חוזר ומתפלל:

(כ) זמן התפלה - לגמרי ואם הוא במקום שיש שם עשרה שמתפללים ואם יחזור אחר מים יעבור זמן תפלת הצבור כתב הב"ה דאף שיש לו שהות א"צ לחזור וינקה במידי דמנקי:

(כא) ינקה ידיו - ר"ל דאין לו לחזור אז אחר מים שמא יעבור הזמן וכ"ש לענין ק"ש [יז] דבדואי אסור לו להמתין על מים אם יש חששא שמא יעבור הזמן אלא ינקה ויקרא. ויש הרבה פוסקים שסוברין [יח] דבק"ש תיכף משהגיע התחלת זמנה אם אין לו מים מנקה ויקרא ולא ימתין על מים: